

Вежбање 7 – домаћи задатак из српског језика

Граматика

91. Заокружи слово испред **назива врсте** зависне реченице којој припада подвучена реченица.

Застао сам да потражим слободно место.

- а) изрична б) намерна в) условна г) последична

92. Прочитај реченице. Обрати пажњу на независне реченице и врсту напоредног односа којим су оне повезане у оквиру комуникативних реченица. Комуникативне реченице обележене су бројевима.

1. Европа је увелико у „првим данима“ Другог светског рата, али вести из света споро стижу у ову провинцијску забит.
2. Два музиканта стоје на заравни благе падине и певају.
3. Старији музикант има око двадесет година, док је други дванаестогодишњи дечак.

- а) Саставни однос јавља се у комуникативној реченици обележеној бројем ____.
- б) Супротни однос јавља се у комуникативним реченицама обележеним бројевима ____ и ____.

93. Подвуци **глаголске синтагме** у следећим примерима:

- а) грицкати семенке, грицкам семенке, грицках семенке;
- б) склонићу се у хлад, склоних се у хлад, склонивши се у хлад;
- в) одмахнух главом, одмахујући главом, одмахни главом.

94. Одреди **врсте синтагми** у следећим реченицама:

- 1) Берући трешње, попео се врло високо.
- 2) Поврће има веома важну улогу у исхрани.
- 3) Маслачак је зељаста, вишегодишња биљка.

На одговарајућем месту у табели стави знак + за врсту подвучене синтагме.

Синтагме	именичка	придевска	прилошка	глаголска
берући трешње				
врло високо				
веома важну				
зељаста, вишегодишња биљка				

95. У тексту су истакнуте неке синтагме. Подвуци њихове **главне речи**.

Ниједна постојећа теорија не може да објасни **све особине лоптастих муња**. Међутим, једно је сасвим сигурно: лоптаста муња је опасна. Лоптасту муњу је **врло тешко** добити у експериментима. **Један научник из САД** изјавио је да је, употребљавајући опрему какву је описао Тесла, успео да изазове **ватрене лопте пречника два центиметра**.

96. У следећем примеру дате су три независне предикатске реченице. Подвуци њихове **субјекте**, који су исказани синтагмом.

Врата крчме су ишарана именима, под кровом виси стари венац ђурђевског цвећа, а окна на прозорима излепљена су пожутелим, старим новинама.

97. Заокружи слово испред реченице у којој је подвучена глаголска синтагма у служби (функцији) **прилошке одредбе за узрок**.

- а) Изгубивши појам о времену, закаснио је на час.
- б) Ветар је јако дувао, а киша је пљуштала добујући по крововима.
- в) Бака је, испричавши причу о дедином путовању, заћутала.
- г) Размишљајући о распусту, пожелео сам да са друговима одем на летовање.

98. У првој реченици подвуци **прави објекат**, а у другој реченици подвуци **неправи објекат**.

1. Уживајући у погледу на усталасану воду, лагано смо прелазили стари мост са каменим луком.
2. Некада су људи веровали у магијску моћ црвеног ускршњег јајета.

99. Повежи сваки пример са значењем подвученог **генитива** у њему. Једно значење је сувишно.

Пример:

Значење:

стабла **шљиве**

а) деоно

прегршт **шљива**

б) присвојно

поред **шљиве**

в) месно

г) описно

100. Прочитај реченицу и подвуци у њој **облике генитива с присвојним значењем**.

Светло свитаца се ствара у трбуху овог инсекта – прецизније, у доњем делу његовог стомака.

101. Прочитај реченицу и подвуци у њој **падежне облике с месним значењем**.

Пчеле извиђачи излазе из кошнице у потрази за цветним поленом и нектаром, а враћају се у кошницу кад нађу ливаду с добрим цвећем.

102. Прочитај следећу реченицу:

Власинско језеро се налази на југоистоку Србије, на територији општине Сурдулица.

Које значење има падежни облик подвучене речи?

а) месно б) деоно в) описно г) присвојно

Заокружи слово испред тачног одговора.

103. Заокружи слово испред реченице у којој подвучени глаголски прилог има значење начина.

- а) Не потрчавши, Мира је остала последња у реду.
- б) Марко је упознао многе суседне земље путујући.
- в) Обрадовавши се, Јована је потрчала ка другарици.

104. Заокружи слово испред реченице у којој реч **колено** има метонимијско значење.

- а) Милан је пао и повредио колено.
- б) Моја сукња допире тачно до колена.
- в) Мама је Милану закрпила колена на фармеркама.
- г) Десно колено ме је заболело од клечања на песку.

105. Заокружи слово испред реченице у којој подвучена реч има метонимијско значење.

- а) Чувам своју прву чинијицу из детињства.
- б) У стакленим чинијицама гореле су мирисне свеће.
- в) Кад једем пудинг, није ми довољна једна чинијица.
- г) Посадила сам зрна пшенице у чинијицу од земље.

106. Заокружи слово испред реченице у којој подвучена реч има метонимијско значење.

- а) Зимски распуст најрадије проводим на Копаонику.
- б) Матуру славимо у свечаној сали наше школе.
- в) Београд слави важне успехе наших спортиста.
- г) Највише слободног времена проводим на тренингу.

107. Кад се за неког каже да **воли да се кити туђим перјем**, онда то значи да он:

- а) воли да позајмљује одећу од других;
- б) сматра да су туђе идеје боље од његових;
- в) приказује туђе заслуге као своје;
- г) често носи одећу познатих креатора.

Заокружи слово испред тачног одговора.

108. Прочитај текст.

Изгледа да су Вавилонци први наслутили прави облик Земље, али то сазнање косило се са њиховим традиционалним верским схватањима, према којима је небо имало облик звона које је покривало Земљу. Зато се и нису усудили да обелодане оно што им је изгледало очигледно, већ препустише слободоумнијим Грцима да то учине.

1. Подвуци у тексту реч која значи **бити у нескладу**.

2. Реч **обелоданити** у тексту значи:

- а) објаснити;
- б) објавити;
- в) осудити;
- г) обележити.

Заокружи слово испред тачног одговора.

109. Прочитај следеће две реченице и обрати пажњу на значење подвучених речи.

1. Сат је беспрекорно радио десетак година, а онда, ваљда зато што се прашина ипак некако завукла у префињени механизам, казальке су стале.

2. Марко је био префињен човек, примећивао је танане промене у расположењу својих пријатеља, иако је, задубљен у мисли, често ћутао.

Коју особину означава придев **префињен** у обе реченице?

- а) прецизност
- б) повученост
- в) осетљивост
- г) сложеност

Заокружи слово испред тачног одговора.

110. Прочитај текст. Обрати пажњу на значење подвучене речи у њему.

– Ах, којешта... Ја сам већ заборавио, а ви све о томе! – рече генерал, а доња му усна задрхта од нестрпљења. „Заборавио, а у очима му пизма“, помисли Червјаков и подозриво погледа на генерала.

(А.П. Чехов, *Чиновникова смрт*)

Реч **подозриво** у тексту значи:

- а) иронично; б) радознало; в) сумњичаво; г) подругљиво.

Заокружи слово испред тачног одговора.

111. Прочитај следећу реченицу и одреди значење подвучене речи.

Иако је имао услова за напредак у послу и сопствени развој, остао је приземан човек.

Реч **приземан** у реченици значи:

- а) одмерен, скроман; б) срдчан, приступачан;
в) поштен, искрен; г) прост, примитиван.

Заокружи слово испред тачног одговора.

112. Одреди значење подвучене речи у следећој реченици:

Шљива се може јести пресна или осушена, кувана у пекмезу или печена у колачима.

Реч **пресна** у реченици значи:

- а) опрана; б) мекана; в) тврда; г) сирова.

Заокружи слово испред тачног одговора.

113. Прочитај текст и обрати пажњу на значење подвучене речи у њему.

Представа о урбаној средини у којој се живи хаотично и безобзирно, насупротив животу у малом месту – није више убедљива. У последње две-три деценије градови су постали пренасељени, бујају „приградска села“, у која дошљаци из града доносе обрасце урбаног понашања. Здрав живот и срданост мале средине све се мање осећа у тим новим насељима.

(Политикин Магазин)

Реч **урбан** у тексту значи:

- а) неуређен; б) суров; в) градски; г) велик.

Заокружи слово испред тачног одговора.

114. Прочитај одломак из комедије *Покондирена тиква* и одреди значење подвучене речи.

ФЕМА: Девојко, ти ваљда ниси сасвим изгубила мозак. Ни толико не можеш да расудиш да он мој брат бити не може. Ко је још видео да ја овако у бело обучена пођем с њиме издртим и јадним; црне му се руке, никаква резона не зна ... видиш, и сама се од њега гадиш.

ЕВИЦА: Није тако, мајко.

ФЕМА: Каква мајка, ваљда ми није седамдесет
лета. [...] ЕВИЦА: Али кад сам се тако научила.

ФЕМА: То те је научио тај твој уја и други њему подобни. [...]

Реч **подобан** у наведеном тексту значи:

- а) одан, веран; б) налик, сличан; в) потчињен, подређен.

Заокружи слово испред тачног одговора.